

Kokouksen aluksi kuultiin kaksi esitystä eurooppalaisista eläkejärjestelmistä. SSSC:n tuorein jäsen Nicole Brumm kertoi Saksan eläkejärjestelmästä otsikolla Challenges and opportunities within the Old-age provision in Germany. Saksassa lakisääteisen eläkejärjestelmän korvausastetta oli lähdetty alentamaan jo 2001 väestön ikääntymisestä johtuvan kestävyysvajeen vuoksi. Lakisääteisessä järjestelmässä ei ole lainkaan rahastointia lukuun ottamatta pienehköä puskurirahastoa. Tarkoitus oli kannustaa vakuuttamista kakkos- ja kolmospilarin järjestelmissä eli työmarkkinaeläkkeillä ja vapaaehtoisella yksilötason eläkevakuuttamisella. Vuonna 2023 kuitenkin vain 51,9 prosenttia saksalaisista maksoi työmarkkinaeläkejärjestelmien maksuja ja 26,5 prosenttia yksityisten eläkevakuutusten maksuja. Eläkkeiden riittävyys tulevaisuudessa on huolenaihe, johon on esitetty erilaisia ratkaisuja. Kaavailussa ollut valtion velalla rahoitettava sukupolvirahasto saattaa kaatua parlamentissa. Pohdittuja muita ratkaisuja oli esimerkiksi yrittäjien ja virkamiesten mukaan ottaminen, automaattinen vakuuttaminen kakkos- tai kolmospilarissa tai automaattinen vakauttaja eläkeikään. Myös maahanmuutosta on pohdittu ratkaisua. Esitelmä herätti keskustelua eläkkeiden korvausasteen ja maksuprosentin ilmoittamisesta. Ilmoitettu prosenttiluku vaikuttaa usein todellista korkeammalta, sillä useissa järjestelmissä on eläke- tai vakuutusmaksukattoja ja osa tuloista, esimerkiksi erilaiset tulolisät, jätetään vakuuttamatta.

Toisessa esityksessä Maitane Mancebo kertoi Espanjan eläkejärjestelmästä otsikolla "Actuarial Equity Factor". Espanjan ensimmäisen pilarin eläkejärjestelmässä eläkemaksu on alle 17 prosenttia ja korvausaste yli 85 prosenttia keskimääräisestä vakuutetusta ansiosta. (Tosin huomattavasti pienempi korkeammista ansioista.) Esitelmässä tarkasteltiin eli kohorteille ja eri tuloluokissa laskettua aktuaarista tekijää, jossa karttuneiden eläkeoikeuksien nykyarvoa verrataan maksettujen eläkemaksujen nykyarvoon. Laskelmassa käytetään diskonttokorkona bruttokansantuotteen kasvuprosenttia. Laskelmista todettiin, että tarkasteltu tekijä on nykyjärjestelmässä liian suuri, eli reilusti ykköstä suurempi, ja tekijän avulla vertailtiin eläkeuudistusten vaikutusta eri ryhmille.

Seuraavaksi kokouksessa keskusteltiin lyhyesti uusimman julkaisuluonnoksen THE NEW "AGE" FOR SOCIAL SECURITY and how we can get there tilanteesta sekä suunniteltiin seuraavaa webinaaria How can we Defend the Public Pension Systems? marraskuussa 2025, johon puhujaksi kutsutaan André Picard ILO:sta. Kerrottiin myös, että maaliskuun webinaariin How to address the challenges of Ageing? Osallistui 130 kuulijaa.

Seuraavaksi työryhmien Working Group (WG): Methodology and Projections ja Working Group: Adequacy of Pensions puheenjohtajat Meeri Kesälä ja Tibor Párniczky esittivät työryhmien asioita. Meeri, Tibor ja Costas Stavrakis olivat osallistuneet kolmas huhtikuuta Euroopan komission Pension Expert Groupin etäkokoukseen koskien Eurostatin kansallisen tilinpidon lisätietotaulua numero 29 koskien karttuneita eläkeoikeuksia esityksellä The actuarial perspective on the methodology and communication on Table 29 pension exercise. Käytiin läpi esitelmän huomioita ja kehitysehdotuksia tilaston lukujen laskentaan ja tulkintaan liittyen. Meeri esitteli luonnosta kyselystä Questionnaire on the Member States' response to the publication of the AWG and PAR. Kyselyllä kerättäisiin tietoa jäsenmaista liittyen komission raporttien Ageing Report ja Pension Adequacy Report vastaanottoon eri maissa (esimerkiksi medianäkyvyyteen), niiden kansalliseen käyttöön ja suhteeseen vastaaviin kansallisiin laskelmiin. Kyselyä pidettiin hyvänä ideana mutta kysymyksiä vaikeina. Ehdotettiin vastausten luottamuksellisuuden korostamista ja kehoitetta vastata kysymyksiin edes osittain. AAE:n johtokunnan tulisi hyväksyä ja lähettää virallinen vastauspyyntö, joka lähtisi AWG- ja PAR- työryhmien puheenjohtajien kautta ryhmien jäsenille, mutta SSSC:n jäsenet voisivat seurata tilannetta ja kannustaa vastaamiseen.

Kolmannen työryhmän Working Group: Mortality puheenjohtaja David Bogataj esitti perinteisen katsauksen Euroopan väestöllisen kehityksen uusimpiin käänteisiin otsikolla Current developments in mortality, fertility and migrations. Päätettiin ehdottaa työryhmälle uutta nimeä Working Group: Demography.

Joint meeting Insurance, Pensions and Risk Management Committees 10.10.2024

AAE:n vuosikokous Edinburgissa

Meeri Kesälä

Ryhmiä yhteiskokouksessa AAE:n puheenjohtaja Inga Helmane puhui aluksi otsikolla AAE Strategic plan. Käytiin läpi yhdistyksen tekemisiä ja niiden yhteyttä strategiaan. Erityisenä onnistumisena Inga mainitsi, että kun aiemmin AAE yritti aktiivisesti saada ääntään kuuluviin sidosryhmille, niin nykyisin yhä useammin sidosryhmät itse ottavat AAE:n yhteyttä ja pyytävät lausuntoja, vierailuja tai esiintymisiä. AAE:lla on maine riippumattomana asiantuntijana, joka ei aja minkään teollisuudenalan tai muun erityisryhmän etua. Minulla tuli tästä erityisesti mieleen ETK:n Visio Meiltä kysytään, meihin luotetaan.

Yleisöstä tuli Ingalle useampi kommentti ja kysymys. Kysyttiin AAE:n ja IAA:n rooleista ja mahdollisesta päällekkäisestä tekemisestä. Inga kertoi, että yhdistyksillä on erilainen fokus, sillä AAE keskittyy erityisesti Euroopan keskiseen sääntelyyn ja tähän liittyviin sidosryhmiin, kuten komissio ja EIOPA. Joissain aiheissa on päällekkäisyyttä, mutta näissä pyritään tekemään yhteistyötä IIA:n kanssa esimerkiksi niin, että IAA:n työryhmissä on myös AAE:n edustaja. Esimerkkejä tällaisista aiheista mainittiin tekoäly ja kestävä kehitys. Yleisöstä kysyttiin myös, miten AAE:n toimien vaikuttavuutta seurataan. Todettiin, että vaikuttavuuteen on hankala keksiä mittaria, mutta suhteiden luominen ja sidosryhmien luottamus ovat tärkeitä ja niissä on selvästi ollut hyvää kehitystä. Jos esimerkiksi AAE:n EU-lainsäädäntöä koskevissa lausunnoissa olisi aina jokin yksi päänäkökohta, voisi tämän näkökohdan huomioon ottaa ja päättymistä lopulliseen lainsäädäntöön seurata paremmin. Tällaista yhtä tärkeää näkökohtaa kuitenkin harvemmin on.

Stephanos Hadjistyllis kertoi EIOPA:lle toimitetuista lausunnoista ja yhdessä Frank Schillerin ja Lauri Sarasteen kanssa kuulumisia EIOPA:n sidosryhmiltä. Keskustelua oli esimerkiksi tekoälyn sääntelystä. Myös mainittiin, että EIOPA kerää tietoa sidosryhmiltä kyselyllä eläketuotteiden kuluttajatrendeistä.

Lopuksi kuulumme Martin Melchiorin kiinnostavan esityksen aiheesta Young Disability – a case study from Denmark. Nuorten työkyvyttömyys on yleistynyt maailmanlaajuisesti. Martin huomautti, että koska vakuutusyhtiöillä on paljon tietoa tilanteesta, se velvoittaa myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttamiseen. Tanskassa tekoälyä on käytetty apuvälineenä varhaiseen puuttumiseen, mutta myös vakuutusten hinnoitteluun ja riskinhallintaan. Nopeasti yleistyneitä nuorten mielenterveysongelmia ei kuitenkaan olisi voinut Martinin mukaan ennustaa historiallisesta kehityksestä, mikä myös kertoo osaltaan siitä, ettei mallintaja voi tuudittautua katsomaan vain historiaa.

Pensions Committee 10.5.2025

AAE:n vuosikokous Edinburgissa

Meeri Kesälä

Kokouksen alussa käsiteltiin strategiaa, komitean sääntöjä ja aktiviteetteja sekä työryhmien kuulumisia. Ehdotettiin uutta työryhmää, joka tutkisi kroonisesti sairaiden henkilöiden vakuuttamista ja tähän liittyviä syrjintäkysymyksiä. EIOPA ohjeistaneekin jotenkin tällaisten henkilöiden henkilötietojen käsittelystä ja vakuutusten hinnoittelusta. Kerrottiin, että ETS (European Tracking system), joka suunnittelee Find your pension sivustoprojektia, oli ottanut yhteyttä AAE:n työryhmään WG on Pension Tracking Services (PTS).

Sivustosta on tulossa demoversio, jossa ovat mukana Alankomaat, Belgia ja Ranska. Keskusteltiin ETS:n tavoitteista. Kansalaisille hyödyllisin tieto olisi tieto nettoeläkkeestä, mutta tämä olisi vaikeampi tuottaa. Graafeilla, jakaumilla ja ennusteilla ilmoitettu tieto olisi ”oikeampaa”, mutta kansalainen toivoo usein vain yhtä lukua. Keskusteltiin että PTS on eri asia kuin PBS eli Pension Benefit Statement, jossa ei huomioida esimerkiksi eri pilareista tulevien etuuksien keskinäisiä riippuvuuksia ja kokonaiseläkettä. WG for Pension Risk Management esitteli projektia Quantitative Risk Management for Pensions, jossa eläkkeisiin liittyvästä riskinhallinnasta koottaisiin tietoa laajasti, huomioon ottaen sekä vakuuttajan että vakuutetun riskit. Projekti on kunnianhimoinen.

Maitane Mancebo piti esitykset aiheesta Alternative investments and how they could boost the return of PFs sekä Changes in the 2nd pillar pensions in Spain and how the market is reacting. Jälkimmäisessä esityksessä Espanjan eläkejärjestelmän esittely jatkui aamun SSCS:n esityksessä esittelemällä kakkospilarin vakuuttamisen yleistymisen ongelmia. Vaihtoehtoisia sijoituksia käsittelevä osuus keskittyi listaamattomiin pörssiyhtiöihin sekä kiinteistösijoittamiseen. Pörssiyhtiöiden määrä on ylipäätään laskenut pitkällä aikavälillä myös kasvaneiden raportointivaatimusten myötä. Miksi eläkesijoittajan tulisi tietää varojen täsmällinen arvo päivittäin, kun kerran sijoitushorisontti on pitkä? Keskustelussa tuli esiin UK:n taannoinen likviditeettikriisi sekä vakavaraisuustilanteen hallinta hitaammin pörssivaihteluun reagoivilla sijoituksilla.

Charles Cowling piti esityksen onnistuneesta automaattisesta vakuuttamisesta UK:ssa otsikolla Auto-enrolment in the 2nd pillar. Työmarkkinaeläkkeiden kattavuutta on onnistuttu laajentamaan vuoden 2008 lakiuudistuksen menetelmällä, jossa työntekijä vakuutetaan automaattisesti aina työsuhteen alussa sekä, mikäli työntekijä irtisanoo vakuutuksen, uudestaan kolme vuotta kestäneen työsuhteen jälkeen. Työnantajille on tarjolla vakuuttamiseen helppo oletusrahasto NEST (National Employment Savings Trust). Järjestelmän alusta alkaen vakuutusmaksua on korotettu ja se on nykyisin nimellisesti 8 prosenttia (käytännössä yleisimmin 3–7 prosenttia ansiotason mukaan). Uudistuksen asetelmaa tarkastelemalla on saatu kiintoisaa tietoa ihmisten käyttäytymisestä: Charlesin esittelemien tilastojen mukaan vakuutusten irtisanomisprosentti tippuu hyvin alhaiseksi sen jälkeen, kun henkilö on ollut vakuutettuna jonkun aikaa. Tottumus on ilmeisesti hyvä motiivi maksaa vakuutusmaksuja tai ainakin uskomus maksujen hyödyllisyydestä tulee kokemuksen kautta.